

Centrālā statistikas pārvalde

2020

20-007-000

Informatīvais apskats

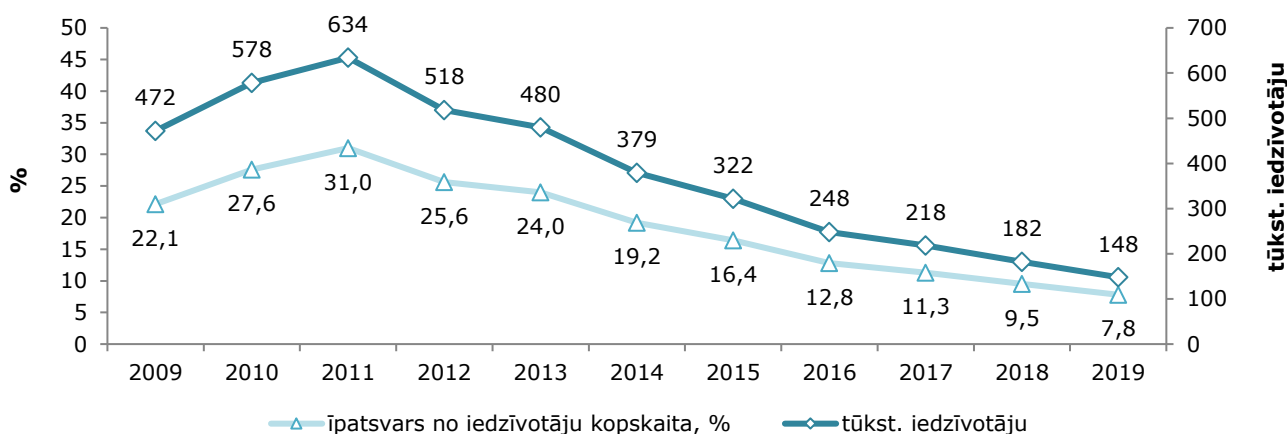
MATERIĀLĀ NENODROŠINĀTĪBA LATVIJĀ 2019. GADĀ

Aptauja "Statistika par ienākumiem un dzīves apstākļiem" (angļu valodā *European Union Statistics on Income and Living Conditions* – saīsināti EU-SILC) katru gadu tiek veikta visās Eiropas Savienības (ES) dalībvalstīs. Latvijā šo aptauju veic Centrālā statistikas pārvalde, un tajā tiek iegūta plaša informācija par iedzīvotāju ienākumiem un dzīves apstākļiem (mājokli, nodarbinātību, veselību u.c.). Šajā publikācijā apkopoti dati par Latvijas iedzīvotāju materiālo nenodrošinātību. Lai plašāk pētītu nabadzības un materiālās nenodrošinātības aspektus, papildu līdzšinējiem ikgadējiem datiem ir pievienoti jauni materiālās nenodrošinātības rādītāji, kas ļaus plašāk vērtēt ES un dalībvalstu progresu, īstenojot kopējos ES un katras dalībvalsts atsevišķi izvirzītos mērķus nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanā.

1. MATERIĀLĀS NENODROŠINĀTĪBAS RĀDĪTĀJI

Aptaujas dati liecina, ka pēdējo gadu laikā turpina samazināties dziļai materiālai nenodrošinātībai pakļauto iedzīvotāju īpatsvars. 2019. gadā dziļai materiālai nenodrošinātībai bija pakļauti 7,8 % jeb 148 tūkstoši iedzīvotāju. Tas ir par 1,7 procentpunktiem jeb 34 tūkstošiem mazāk nekā 2018. gadā, kad dziļai materiālai nenodrošinātībai bija pakļauti 9,5 % jeb 182 tūkstoši iedzīvotāju.

Dziļai materiālai nenodrošinātībai pakļauto iedzīvotāju skaits un viņu īpatsvars no iedzīvotāju kopskaita 2009.–2019. gadā

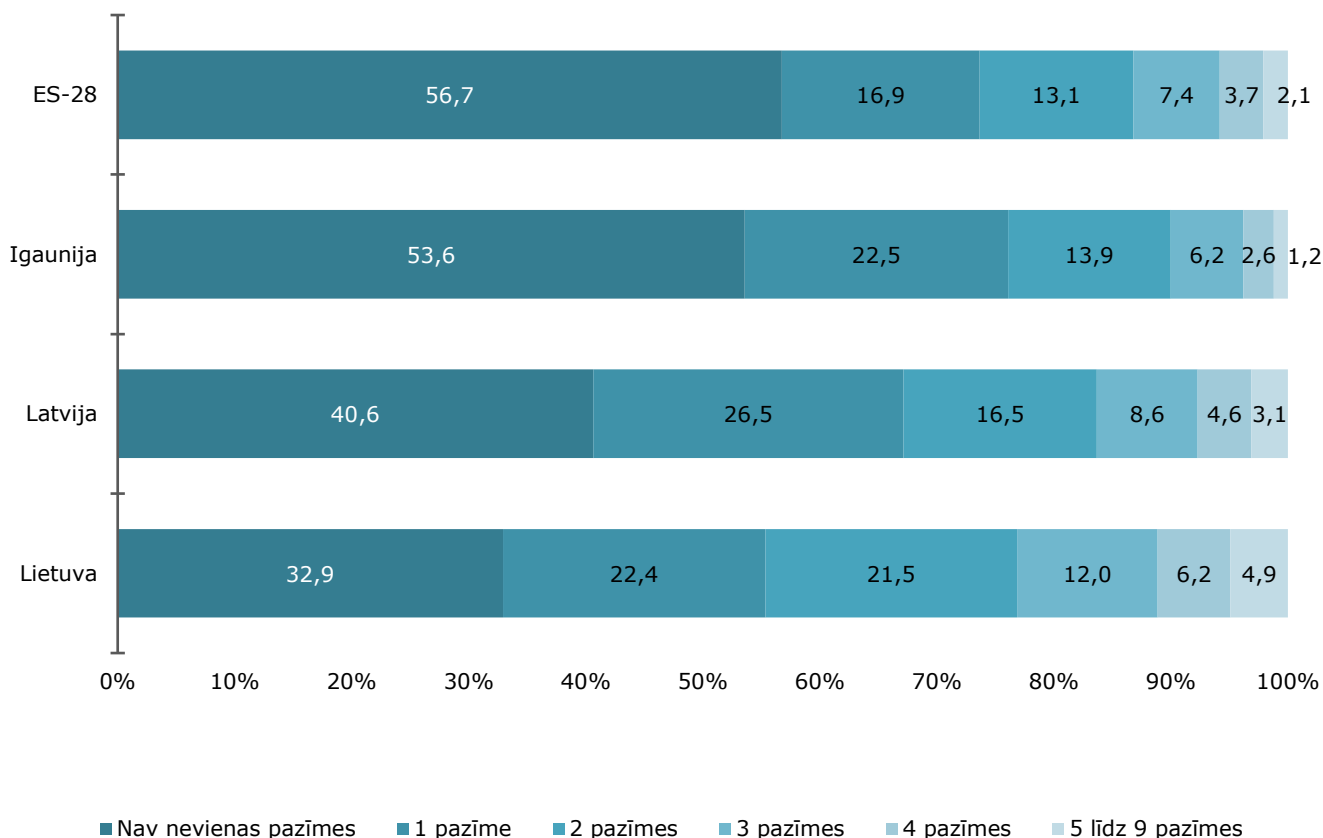
Datu avots: Eurostat [ilc_mddd11] 11.03.2020.

Dziļā materiālā nenodrošinātība raksturo personas, kurām piemīt vismaz 4 no šādām materiālās nenodrošinātības pazīmēm: *finansiālu iespēju trūkums 1) segt komunālos maksājumus, īri vai atmaksāt kredītu, 2) finansiāli atļauties uzturēt mājokli siltu, 3) segt pēkšņus neparedzētus izdevumus¹ no pašu līdzekļiem, 4) ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) katru otro dienu, 5) katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām, 6) lietot savām vajadzībām vieglo auto, 7) lietot savām vajadzībām veļas mazgājamo mašīnu, 8) lietot savām vajadzībām krāsu televizoru, 9) lietot savām vajadzībām telefonu.*

¹ Neparedzētie izdevumi tiek rēķināti katru gadu atbilstoši nabadzības riska sliekšnim uz vienu ekvivalento patērētāju pirms trim gadiem (2019. gadā tika ņemts vērā 2016. gada nabadzības riska sliekšnis uz vienu ekvivalento patērētāju). 2019. gadā neparedzēto izdevumu summa bija 330 eiro, 2018. gadā – 320 eiro, 2017. gadā – 290 eiro, 2016. gadā – 260 eiro, 2015. gadā – 235 eiro, 2014. gadā – 225 eiro, 2013. gadā – 213 eiro, 2012. gadā – 228 eiro, 2011. gadā – 277 eiro, 2010. gadā – 242 eiro, 2009. gadā – 171 eiro).

Kaut arī pēdējo gadu laikā Latvijā ir strauji samazinājies materiālai nenodrošinātībai pakļauto iedzīvotāju īpatsvars, tas joprojām krietni pārsniedz ES vidējo līmeni. Latvijā lielākajai daļai iedzīvotāju piemita vismaz 1 no 9 materiālās nenodrošinātības pazīmēm (59,4 % 2019. gadā un 65,1 % 2018. gadā). 2018. gadā ES šādu iedzīvotāju īpatsvars bija vidēji 43,3 %. No visām Baltijas valstīm tikai Igaunijā iedzīvotāju materiālā situācija gandrīz sasniedza ES iedzīvotāju vidējo līmeni (46,4 %), savukārt nedaudz sliktāka par Latvijas situāciju bija Lietuvas iedzīvotāju materiālā situācija (67,1 %).

**Iedzīvotāju sadalījums pēc materiālās nenodrošinātības pazīmju skaita
ES² un Baltijas valstīs³ 2018. gadā
(procentos)**

Datu avots: Eurostat [ilc_sip8] 12.03.2020.

Salīdzinot ar pārējām ES dalībvalstīm, vairākos materiālās nenodrošinātības rādītājos Latvija ieņem visnotaļ augstas pozīcijas. Latvijā trešais augstākais iedzīvotāju īpatsvars (49,8 % 2019. gadā un 55,3 % 2018. gadā), kas naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties segt pēkšņus neparedzētus izdevumus, un ceturtais augstākais iedzīvotāju īpatsvars, kas nevarēja atļauties savām vajadzībām lietot vieglo automobili (13,3 % 2019. gadā un 16,9 % 2018. gadā). Turklāt Latvijā joprojām bija neliela iedzīvotāju daļa (2,0 % 2019. gadā un 2,7 % 2018. gadā), kas nevarēja atļauties savām vajadzībām izmantot veļas mazgājamo mašīnu. Šis rādītājs bija augstāks tikai Bulgārijā (7,4 %) un Rumānijā (6,8 %). Savukārt citu ES dalībvalstu iedzīvotājus šī problēma gandrīz nemaz neskāra. Pārējos rādītājos Latvijas situācija bija labāka. Latvijā no visām ES dalībvalstīm bija vienpadsmitais augstākais iedzīvotāju īpatsvars, kas pēdējo 12 mēnešu laikā naudas trūkuma dēļ kaut reizi laikus nav spējuši segt komunālos maksājumus, īri vai atmaksāt kredītu, un desmitais augstākais iedzīvotāju īpatsvars, kas nevarēja atļauties uzturēt mājokli siltu. Savukārt Latvijas iedzīvotāju iespējas atļauties katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām bija tikai nedaudz zem ES vidējā līmeņa un iespējas katru otro dienu ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) – nedaudz virs vidējā ES līmeņa.

² Eurostat novērtējums.

³ Latvijas dati ir par 2019. gadu.

ES dalībvalstu izkārtotums pēc lielākā iedzīvotāju īpatsvara, kam 2018. gadā naudas trūkuma dēļ tika liegtas atsevišķas iespējas
(procentos)

Segt komunālos maksājumus, ģīri vai atmaksāt kredītu	
Grieķija	43,0
Bulgārija	31,9
Kipra	21,6
Horvātija	18,6
Rumānija	16,5
Ungārija	12,8
Slovēnija	12,0 ⁵
Īrija	11,2 ⁷
Somija	10,7
Lietuva	10,3
Latvija	9,9⁴
Slovākija	9,9
Spānija	9,4
Francija	9,1
ES-28	8,9
Apvienotā Karaliste	8,8 ⁷
Igaunija	8,5 ⁵
Polija	7,4 ⁴
Dānija	7,3 ⁴
Malta	7,3 ⁵
Portugāle	6,6
Beļģija	6,1
Itālija	6,0
Austrija	4,9
Zviedrija	4,7
Vācija	4,6
Nīderlande	3,8
Čehija	3,0
Luksemburga	- ⁶

☒ Datu avots: Eurostat [ilc_mdcs05] 11.03.2020.

Uzturēt mājokli siltu	
Bulgārija	33,7
Lietuva	27,9
Grieķija	22,7
Kipra	21,9
Portugāle	19,4
Itālija	14,1
Rumānija	9,6
Spānija	9,1
Malta	8,1 ⁵
Latvija	8,0⁴
Horvātija	7,7
ES-28	7,3
Ungārija	6,1
Apvienotā Karaliste	5,4 ⁷
Beļģija	5,2
Francija	5,0
Slovākija	4,8
Īrija	4,4 ⁷
Polija	4,2 ⁴
Dānija	2,8 ⁴
Čehija	2,7
Vācija	2,7
Igaunija	2,5 ⁵
Slovēnija	2,3 ⁵
Zviedrija	2,3
Nīderlande	2,2
Luksemburga	2,1
Somija	1,7
Austrija	1,6

☒ Datu avots: Eurostat [ilc_mdcs01] 11.03.2020.

Segt pēkšņus neparedzētus izdevumus	
Horvātija	52,9
Grieķija	50,4
Latvija	49,8⁴
Kipra	49,5
Lietuva	48,8
Rumānija	45,9
Īrija	37,3 ⁷
Spānija	35,9
Itālija	35,1
Portugāle	34,7
Apvienotā Karaliste	34,6 ⁷
Ungārija	33,3
Slovēnija	32,8 ⁵
ES-28	32,5
Bulgārija	32,1
Slovākija	31,5
Igaunija	31,4 ⁵
Francija	31,4
Polija	29,3 ⁴
Vācija	28,1
Somija	27,2
Beļģija	24,2
Čehija	23,7
Dānija	22,9 ⁴
Nīderlande	21,5
Zviedrija	20,2
Austrija	20,1
Luksemburga	19,7
Malta	14,7 ⁵

☒ Datu avots: Eurostat [ilc_mdcs04] 11.03.2020.

Ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) katru otro dienu	
Bulgārija	31,4
Rumānija	16,3
Slovākija	15,1
Lietuva	14,5
Ungārija	12,3
Grieķija	11,6
Itālija	11,1
Horvātija	10,1
Latvija	9,8⁴
ES-28	7,0
Francija	6,9
Vācija	6,4
Malta	5,9 ⁵
Beļģija	5,5
Čehija	5,3
Igaunija	5,3 ⁵
Apvienotā Karaliste	4,8 ⁷
Austrija	4,4
Polija	4,1 ⁴
Slovēnija	3,9 ⁵
Spānija	3,6
Somija	3,2
Portugāle	2,4
Dānija	2,2 ⁴
Luksemburga	2,2
Nīderlande	2,1
Kipra	2,0
Īrija	1,6 ⁷
Zviedrija	1,5

☒ Datu avots: Eurostat [ilc_mdcs03] 11.03.2020.

Katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām	
Rumānija	58,9
Horvātija	51,3
Grieķija	51,0
Kipra	51,0
Itālija	44,4
Ungārija	43,0
Portugāle	41,3
Lietuva	40,7
Slovākija	39,9
Spānija	34,2
Polija	33,2 ⁴
Bulgārija	30,5
Malta	30,1 ⁵
Īrija	29,5 ⁷
ES-28	28,5
Latvija	27,7⁴
Igaunija	24,6 ⁵
Apvienotā Karaliste	23,5 ⁷
Beļģija	23,4
Francija	22,6
Čehija	20,7
Slovēnija	19,3 ⁵
Nīderlande	14,4
Vācija	13,6
Somija	13,3
Austrija	12,4
Dānija	10,8 ⁴
Luksemburga	10,6
Zviedrija	9,7

☒ Datu avots: Eurostat [ilc_mdcs02] 11.03.2020.

Lietot savām vajadzībām vieglo automobili	
Rumānija	27,1
Bulgārija	18,5
Ungārija	17,5
Latvija	13,3⁴
Slovākija	10,6
Grieķija	9,0
Lietuva	8,5
Somija	8,4
Dānija	7,7 ⁴
Igaunija	6,8 ⁵
Čehija	6,4
ES-28	6,3
Horvātija	6,3
Portugāle	5,9
Beļģija	5,8
Īrija	5,8 ⁷
Vācija	5,5
Nīderlande	5,5
Polija	5,5 ⁴
Spānija	5,1
Austrija	5,1
Apvienotā Karaliste	4,8 ⁷
Francija	3,4
Zviedrija	3,1
Slovēnija	2,7 ⁵
Itālija	2,5
Malta	2,5 ⁵
Luksemburga	2,2
Kipra	1,6

☒ Datu avots: Eurostat [ilc_mdcs05] 11.03.2020.

⁴ Dati par 2019. gadu.

⁵ Provizorisks dati par 2019. gadu.

⁶ Dati nav pieejami.

⁷ Provizorisks dati par 2018. gadu.

Lietot savām vajadzībām veļas mazgājamo mašīnu	
Bulgārija	7,4
Rumānija	6,8
Latvija	2,0⁴
Dānija	1,9
Lietuva	1,5
Beļģija	1,1
Igaunija	1,1
ES-28	0,8
Portugāle	0,8
Grieķija	0,7
Ungārija	0,7
Slovākija	0,7
Francija	0,6
Horvātija	0,6
Polija	0,5 ⁴
Malta	0,4 ⁵
Somija	0,4
Vācija	0,3
Nīderlande	0,3
Īrija	0,2 ⁷
Itālija	0,2
Kipra	0,2
Luksemburga	0,2
Austrija	0,2
Slovēnija	0,2 ⁵
Apvienotā Karaliste	0,2 ⁷
Čehija	0,1
Spānija	0,1
Zviedrija	0,1

⁴ Datu avots: Eurostat [ilc_mddu04] 11.03.2020.

Lietot savām vajadzībām krāsu televizoru	
Bulgārija	1,5
Zviedrija	1,4
Dānija	1,0
Slovākija	0,8
Beļģija	0,7
Īrija	0,7 ⁷
Latvija	0,7⁴
Rumānija	0,7
Ungārija	0,6
Somija	0,6
Polija	0,5 ⁴
Igaunija	0,4
Horvātija	0,4
Kipra	0,4
Nīderlande	0,4
Austrija	0,4
ES-28	0,3
Vācija	0,3
Grieķija	0,3
Lietuva	0,3
Malta	0,3 ⁵
Slovēnija	0,3 ⁵
Francija	0,2
Luksemburga	0,2
Portugāle	0,2
Čehija	0,1
Spānija	0,1
Itālija	0,1
Apvienotā Karaliste	0,1 ⁷

⁴ Datu avots: Eurostat [ilc_mddu02] 11.03.2020.

Lietot savām vajadzībām telefonu (ieskaitot mobilo telefonu)	
Bulgārija	2,5
Rumānija	1,4
Ungārija	1,2
Lietuva	0,6
Polija	0,6 ⁴
Slovākija	0,6
Horvātija	0,5
ES-28	0,3
Grieķija	0,3
Itālija	0,3
Portugāle	0,3
Beļģija	0,2
Latvija	0,2⁴
Malta	0,2 ⁵
Čehija	0,1
Vācija	0,1
Igaunija	0,1
Īrija	0,1 ⁷
Spānija	0,1
Kipra	0,1
Luksemburga	0,1
Austrija	0,1
Slovēnija	0,1 ⁵
Dānija	0,0 ⁴
Francija	0,0 ⁸
Nīderlande	0,0
Somija	0,0 ⁸
Zviedrija	0,0
Apvienotā Karaliste	0,0 ⁸

⁴ Datu avots: Eurostat [ilc_mddu01] 11.03.2020.

⁴ Dati par 2019. gadu.

⁵ Provizoriskie dati par 2019. gadu.

⁶ Dati nav pieejami.

⁷ Provizoriskie dati par 2018. gadu.

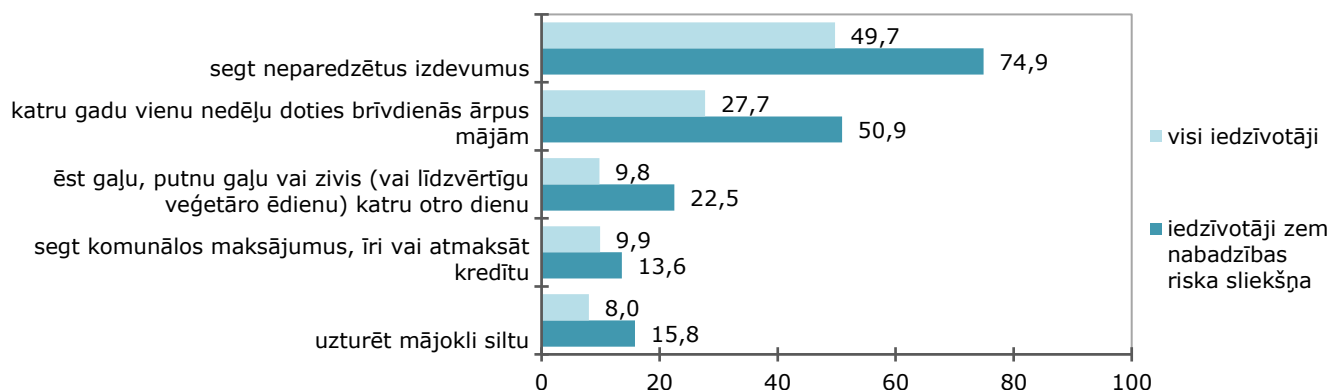
⁸ Dati nav statistiski nozīmīgi.

2. EKONOMISKĀ SPRIEDZE

Kopš 2018. gada nedaudz samazinājies iedzīvotāju īpatsvars, kas naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties segt neparedzētus izdevumus (no 55,3 % 2018. gadā līdz 49,7 % 2019. gadā) un katru gadu doties brīvdienās ārpus mājām (no 32,9 % 2018. gadā līdz 27,7 % 2019. gadā). Savukārt būtiski nav mainījies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri nevarēja atļauties uzturēt mājokli siltu (7,6 % 2018. gadā un 8,0 % 2019. gadā).

Iedzīvotājiem, kuru ienākumi bija zem nabadzības riska sliekšņa, situācija uzlabojās straujāk nekā Latvijas iedzīvotājiem kopumā. Salīdzinot ar 2018. gadu, par 9,3 procentpunktiem ir samazinājies šīs grupas iedzīvotāju īpatsvars, kuri pēdējo 12 mēnešu laikā naudas trūkuma dēļ kaut reizi nav spējuši laikus segt komunālo pakalpojumu rēķinus, īri vai atmaksāt kredītu (no 22,9 % 2018. gadā līdz 13,6 % 2019. gadā), un par 7,1 procentpunktu samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kas naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties katru gadu doties brīvdienās ārpus mājām (no 58,0 % 2018. gadā līdz 50,9 % 2019. gadā).

Iedzīvotāju īpatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ 2019. gadā nevarēja atļauties segt atsevišķas izmaksas (procentos)

⁴ Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG020].

Kopš 2018. gada par 7,2 procentpunktiem samazinājies ekonomiskai spriedzei pakļauto iedzīvotāju īpatsvars (no 36,6 % 2018. gadā līdz 29,4 % 2019. gadā). Tas ir visstraujākais samazinājums kopš 2013. gada, kad bija vērojams kritums par 8,4 procentpunktiem. 2019. gadā ekonomiskā spriedze visstraujāk samazinājās starp iedzīvotājiem ar viszemākajiem ienākumiem (1. kvintīļu grupā) un ar vidēji zemiem ienākumiem (2. kvintīļu grupā). Šajās iedzīvotāju grupās ekonomiskai spriedzei pakļauto īpatsvars samazinājās attiecīgi par 11,5 procentpunktiem un 8,9 procentpunktiem. Savukārt starp iedzīvotājiem ar vidējiem ienākumiem (3. kvintīļu grupā) un augstiem ienākumiem (5. kvintīļu grupā) ekonomiskai spriedzei pakļauto īpatsvars samazinājās vislēnāk – attiecīgi par 5,4 procentpunktiem un 3,0 procentpunktiem.

Iedzīvotāju īpatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ 2011. un 2017.–2019. gadā nevarēja atļauties segt atsevišķas izmaksas, pa kvintīļu grupām
(procentos)

	Gads	Kvintīļu grupas				
		1. (trūcīgākā)	2.	3.	4.	5. (turīgākā)
Segt neparedzētus izdevumus	2011	93,6	90,5	85,7	72,7	54,3
	2017	82,5	76,5	63,8	47,0	27,1
	2018	80,0	74,3	56,0	42,3	22,1
	2019	72,8	65,7	52,7	35,3	20,1
Katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām	2011	82,2	71,3	70,4	55,6	30,8
	2017	57,7	52,7	39,4	24,3	11,5
	2018	54,3	46,6	31,9	20,0	10,8
	2019	49,6	38,2	27,9	14,7	7,0
Ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) katru otro dienu	2011	52,0	35,8	31,8	17,7	9,9
	2017	26,3	19,4	10,7	5,8	2,2
	2018	25,1	16,6	9,4	5,4	2,5
	2019	21,4	14,5	6,9	3,9	2,5
Segt komunālo pakalpojumu rēķinus, īri vai atmaksāt kredītu	2011	44,3	28,8	19,4	16,3	10,3
	2017	26,4	13,3	15,8	8,7	4,2
	2018	28,0	14,1	13,0	8,4	4,1
	2019	17,4	13,7	8,2	6,0	4,2
Uzturēt mājokli siltu	2011	37,7	25,2	20,5	15,6	8,3
	2017	16,7	14,1	8,5	6,7	2,6
	2018	13,5	10,9	7,1	3,8	2,7
	2019	14,5	11,4	7,5	4,1	2,4

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG020].

Ekonomiskā spriedze 2011. un 2017.–2019. gadā
(procentos)

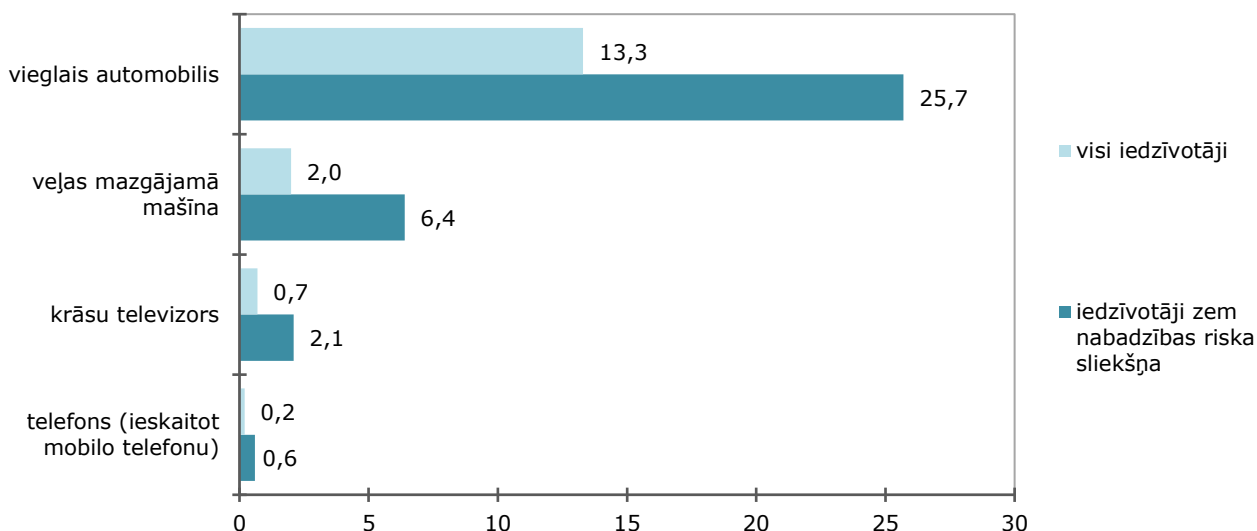
Gads	Visi iedzīvotāji	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	Kvintīļu grupas				
			1. (trūcīgākā)	2.	3.	4.	5. (turīgākā)
2011	67,7	89,3	87,4	79,5	73,5	56,9	33,6
2017	40,6	69,7	63,6	57,3	42,8	26,8	10,5
2018	36,6	65,3	63,5	51,8	34,4	22,0	10,2
2019	29,4	55,4	52,0	42,9	29,0	15,1	7,2

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG040].

3. PIESPIEDU ATTEIKŠANĀS NO ILGLIETOŠANAS PREČU IZMANTOŠANAS

2019. gadā 13,3 % Latvijas iedzīvotāju naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties savām vajadzībām izmantot vieglo automobili un 2,0 % – veļas mazgājamo mašīnu. Savukārt krāsu televizors un telefons (ieskaitot mobilo telefonu) bija pieejams gandrīz visiem.

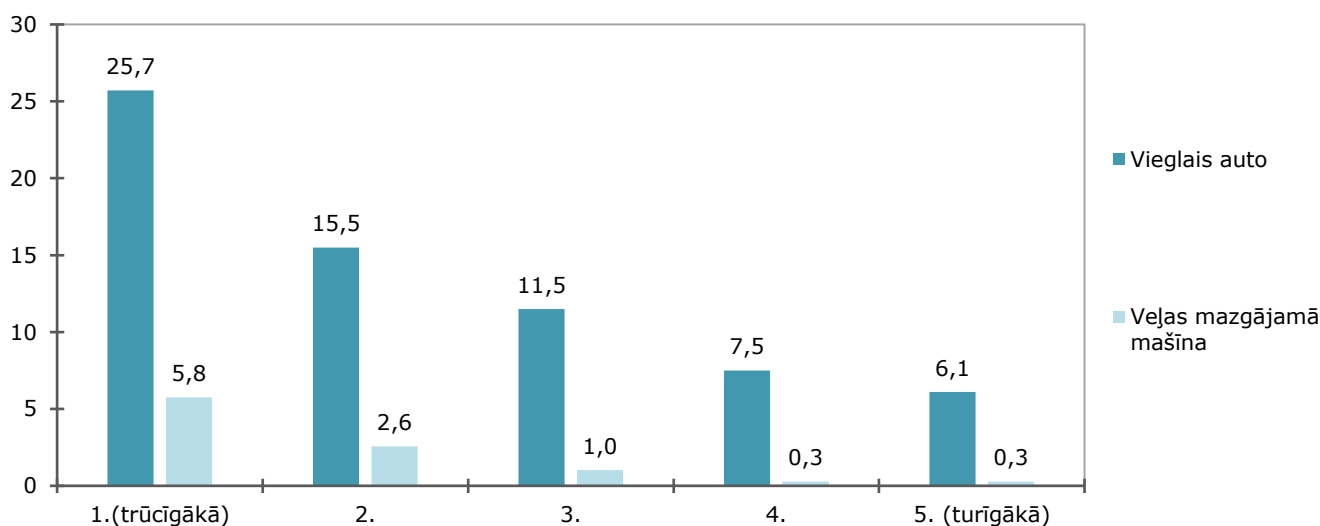
Iedzīvotāju īpatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ 2019. gadā bija spiesti atteikties no atsevišķu preču izmantošanas (procentos)

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG100].

2019. gadā 25,7 % trūcīgāko iedzīvotāju (1. kvintiļu grupā) un 6,1 % turīgāko iedzīvotāju (5. kvintiļu grupā) norādīja, ka naudas trūkuma dēļ savām vajadzībām nevarēja atļauties izmantot vieglo automobili. 5,8 % trūcīgāko iedzīvotāju (1. kvintiļu grupā) naudas trūkuma dēļ savām vajadzībām nevarēja atļauties izmantot veļas mazgājamo mašīnu, savukārt turīgākie iedzīvotāji (5. kvintiļu grupā) to varēja atļauties gandrīz visi.

Iedzīvotāju īpatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ 2019. gadā bija spiesti atteikties no vieglā automobiļa un veļas mazgājamās mašīnas izmantošanas, pa kvintiļu grupām (procentos)

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG100].

2019. gadā tikai 2,4 % Latvijas iedzīvotāju nevarēja atļauties vismaz 1 no 3 ilglietošanas precēm (neskaitot vieglo automobili). Savukārt vismaz 1 no 4 ilglietošanas precēm (ieskaitot vieglo automobili) naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties 14,3 % iedzīvotāju.

Piespiedu atteikšanās no ilglietošanas preču izmantošanas 2011. un 2017.–2019. gadā
(procentos)

	Gads	Visi iedzīvotāji	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	Kvintīju grupas				
				1. (trūcīgākā)	2.	3.	4.	5. (turīgākā)
Vismaz 1 no 4 precēm	2011	33,1	59,2	53,6	36,3	29,9	23,2	15,0
	2017	19,5	38,4	36,4	23,3	17,7	11,9	6,8
	2018	18,0	34,5	34,8	22,1	15,5	11,0	6,0
	2019	14,3	29,1	28,6	16,7	12,2	7,8	6,2
Vismaz 1 no 3 precēm (neskaitot vieglo automobili)	2011	7,6	18,4	13,5	8,3	9,5	3,7	1,6
	2017	3,9	13,6	10,9	4,5	2,1	0,9	0,3
	2018	3,0	9,3	8,4	3,6	1,3	0,9	0,6
	2019	2,4	7,7	7,2	2,8	1,2	0,5	0,4

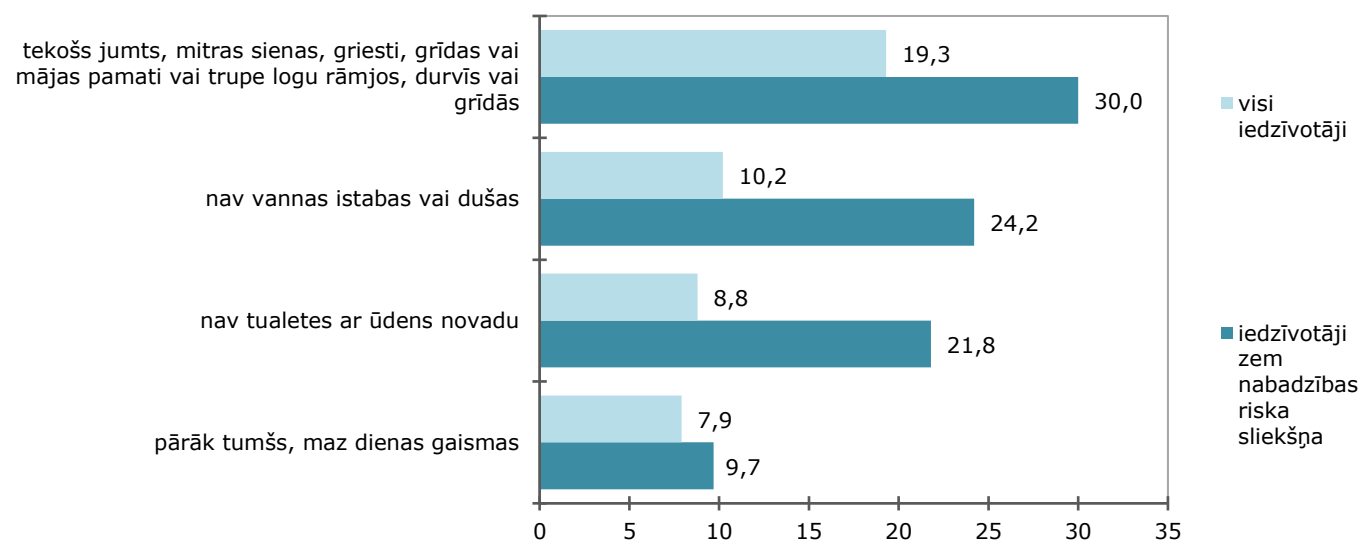
Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG120]

4. NEAPMIERINOŠI MĀJOKĻA APSTĀKĻI

2019. gadā 28,1 % iedzīvotāju saskārās ar neapmierinošiem mājokļa apstākļiem⁹. Gandrīz piektā daļa (19,3 %) aptaujāto iedzīvotāju norādīja, ka viņu mājoklī ir tekošs jumts, mitras sienas, griesti, grīdas, mājas pamati vai trupe logu rāmjos, durvīs vai grīdās, 8,8 % norādīja, ka viņu mājoklī nav ierīkota tualete ar ūdens novadu, un 10,2 % atzina, ka nav vannas istabas vai dušas.

Tomēr iedzīvotāji ar ienākumiem zem nabadzības riska sliekšņa ievērojami biežāk norādīja šīs mājokļa problēmas. 2019. gadā vairāk nekā viena piektā daļa (21,8 %) iedzīvotāju ar ienākumiem zem nabadzības riska sliekšņa norādīja, ka viņu mājoklī nav tualetes ar ūdens novadu, 24,2 % iedzīvotāju nav vannas istabas vai dušas, un 30,0 % atzina, ka viņu mājoklī ir tekošs jumts, mitras sienas, griesti, grīdas, mājas pamati vai trupe logu rāmjos, durvīs vai grīdās.

Iedzīvotāju īpatsvars, kuri 2019. gadā norādīja uz atsevišķiem neapmierinošiem mājokļa apstākļiem (procentos)

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG060].

2019. gadā 71,9 % Latvijas iedzīvotāju dzīvoja mājokļos, kur nebija neviena no minētajiem neapmierinošajiem mājokļa apstākļiem. 16,0 % iedzīvotāju bija viena no mājokļa problēmām, 7,1 % – divas no mājokļa problēmām, 3,8 % – trīs no mājokļa problēmām un 1,1 % – visas četras mājokļa problēmas.

Aptaujas dati rāda, ka iedzīvotāju ienākumu līmenim ir liela saistība ar mājokļa apstākļiem. Mājokļa problēmas visvairāk izplatītas starp iedzīvotājiem ar vismazākajiem ienākumiem (1. kvintīju grupa). 2019. gadā uz neapmierinošiem mājokļa apstākļiem norādīja 47,2 % trūcīgāko iedzīvotāju (1. kvintīju grupa), savukārt starp iedzīvotājiem ar augstākiem ienākumiem neapmierinošie mājokļa apstākļi bija izplatīti ievērojami mazāk.

⁹ Neapmierinoši mājokļa apstākļi: 1) nav tualetes ar ūdens novadu, 2) nav vannas istabas vai dušas, 3) mājoklī ir pārāk tumšs, maz dienas gaismas, 4) tekošs jumts, mitras sienas, griesti, grīda vai trupe logu rāmjos, durvīs vai grīdās.

Iedzīvotāju ipatsvars, kuri 2019. gadā norādīja uz atsevišķiem neapmierinošiem mājokļa apstākļiem, pa kvintīļu grupām
(procentos)

	Kvintīļu grupas				
	1. (trūcīgākā)	2.	3.	4.	5. (turīgākā)
Tekošs jumts, mitras sienas, griesti, grīdas vai mājas pamati vai trupe logu rāmjos, durvis vai grīdās	34,0	23,7	15,3	12,9	10,7
Nav vannas istabas vai dušas	25,6	11,5	8,7	3,6	1,3
Nav tualetes ar ūdens novadu	23,5	9,7	5,9	3,5	1,3
Pārāk tumšs, maz dienas gaismas	9,9	8,5	7,0	7,6	6,6

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG060]

Iedzīvotāji, kuri 2011. un 2017.–2019. gadā norādīja uz neapmierinošiem mājokļa apstākļiem
(procentos)

Gads	Visi iedzīvotāji	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	Kvintīļu grupas				
			1. (trūcīgākā)	2.	3.	4.	5. (turīgākā)
2011	38,5	58,3	54,9	43,2	35,8	30,1	22,3
2017	31,4	48,9	49,7	39,2	31,1	19,3	16,4
2018	30,9	48,2	52,0	37,3	26,8	22,0	15,8
2019	28,1	43,2	47,2	32,9	24,3	20,1	15,7

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: MNG080].

5. JAUNIE MATERIĀLĀS NENODROŠINĀTĪBAS RĀDĪTĀJI

2019. gadā 26,5 % Latvijas iedzīvotāju naudas trūkuma dēļ savā mājoklī nevarēja nolietotās mēbeles nomainīt pret jaunām un 18,5 % nevarēja regulāri piedalīties ar naudas izmaksām saistītās atpūtas aktivitātēs ārpus mājām. Savukārt tikai 5,8 % iedzīvotāju naudas trūkums bija šķērslis, lai vismaz reizi mēnesī satiktos ar draugiem vai ģimeni uz kopīgu maltīti vai glāzi dzēriena, un 4,2 % – lai savā mājoklī privātai lietošanai nodrošinātu internetu.

Iedzīvotāju ipatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties sev nodrošināt atsevišķas pamatnepieciešamības 2017.–2019. gadā
(procentos no visiem iedzīvotājiem, kuriem bija vismaz 16 gadi)

		Gads		
		2017	2018	2019
Regulāri piedalīties atpūtas aktivitātēs ārpus mājām, kas ir saistītas ar naudas izmaksām	Visi iedzīvotāji	29,0	23,5	18,5
	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	49,6	41,6	33,9
Vismaz reizi mēnesī satikties ar draugiem/ģimeni (radiem) uz kopīgu maltīti vai glāzi dzēriena	Visi iedzīvotāji	9,8	7,7	5,8
	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	22,4	16,8	12,0
Nelielu naudas summu tērēt tikai sev (kaut ko nopērkot vai darot priekš sevis)	Visi iedzīvotāji	16,4	13,4	10,0
	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	27,6	22,5	18,6
Novalkātās drēbes nomainīt pret jaunām (nevis lietotām)	Visi iedzīvotāji	24,7	19,2	14,3
	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	49,4	39,4	31,0
Savā mājoklī nomainīt mēbeles (gultu, dīvānu, skapi, bufeti u.c. mēbeles), kad tās ir nolietotas vai bojātas	Visi iedzīvotāji	39,3	33,0	26,5
	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	63,7	56,7	45,8
Savā mājoklī privātai lietošanai nodrošināt internetu, kad tas ir nepieciešams	Visi iedzīvotāji	5,6	4,9	4,2
	Iedzīvotāji zem nabadzības riska sliekšņa	16,2	13,7	11,4

Datu avots: CSP aprēķins.

Aptaujas dati liecina, ka ienākumu līmenis stipri ietekmē iedzīvotāju iespējas sev nodrošināt atsevišķas pamatnepieciešamības. Trūcīgāko iedzīvotāju vidū (1. kvintīļu grupā) bija izteikti augsts iedzīvotāju īpatsvars, kam naudas trūkums neļāva sev nodrošināt atsevišķas pamatnepieciešamības. Savukārt starp iedzīvotājiem ar augstākiem ienākumiem (2., 3. un 4. kvintīļu grupā) naudas problēmu radītie ierobežojumi bija ievērojami mazāk izplatīti.

Iedzīvotāju īpatsvars, kuri naudas trūkuma dēļ nevarēja atļauties sev nodrošināt atsevišķas pamatnepieciešamības, pa kvintīļu grupām 2017.–2019. gadā

(procentos no visiem iedzīvotājiem, kuriem bija vismaz 16 gadi)

	Gads	Kvintīļu grupas				
		1. (trūcīgākā)	2.	3.	4.	5. (turīgākā)
Regulāri piedalīties atpūtas aktivitātēs ārpus mājām, kas ir saistītas ar naudas izmaksām	2017	50,9	37,6	26,4	21,4	10,5
	2018	42,5	31,1	23,4	15,5	5,8
	2019	35,9	23,3	16,5	12,1	5,7
Vismaz reizi mēnesī satīties ar draugiem/ģimeni (radiem) uz kopīgu maltīti vai glāzi dzēriena	2017	22,7	13,6	7,7	4,5	1,9
	2018	17,3	9,4	7,4	3,4	1,3
	2019	13,7	6,9	4,5	2,8	1,8
Nelielu naudas summu tērēt tikai sev (kaut ko nopērkot vai darot priekš sevis)	2017	30,7	21,9	15,9	9,7	5,3
	2018	24,8	16,9	13,1	8,7	3,9
	2019	21,4	10,7	7,7	7,4	3,8
Novalkātās drēbes nomainīt pret jaunām (nevis lietotām)	2017	47,6	35,5	24,5	12,0	6,5
	2018	41,0	28,0	17,7	7,9	3,3
	2019	32,4	19,3	11,8	6,6	2,6
Savā mājoklī nomainīt mēbeles (gultu, dīvānu, skapi, bufeti u.c. mēbeles), kad tās ir nolietotas vai bojātas	2017	60,2	53,4	39,9	30,0	15,3
	2018	55,6	46,1	32,3	21,2	11,5
	2019	47,7	34,7	27,1	17,0	6,9
Savā mājoklī privātai lietošanai nodrošināt internetu, kad tas ir nepieciešams	2017	14,5	8,8	3,7	1,4	0,5
	2018	12,9	6,9	3,5	1,3	0,2
	2019	11,2	5,9	2,9	1,2	0,3

 Datu avots: CSP aprēķins.

METODOLOĢISKI PASKAIDROJUMI

Nabadzības riska indekss

Nabadzības riska indekss ir rādītājs, kas tiek aprēķināts visās ES dalībvalstīs pēc vienotas metodoloģijas. Tas raksturo personu īpatsvaru, kas atrodas zem nabadzības riska sliekšņa. Katru gadu nabadzības riska sliekšnis tiek aprēķināts no jauna. ES dalībvalstīs kā nabadzības riska sliekšnis tiek izmantoti 60 % no rīcībā esošo ienākumu mediānas uz vienu ekvivalento patērētāju. Nabadzības riska sliekšnis vienas personas mājsaimniecībai 2018. gadā bija 409 eiro mēnesī, 2017. gadā – 367 eiro mēnesī, 2016. gadā – 330 eiro mēnesī, 2014. gadā – 291 eiro mēnesī, 2012. gadā – 233 eiro mēnesī un 2010. gadā – 210 eiro mēnesī. Savukārt mājsaimniecībai, ko veido divi pieaugušie ar diviem bērniem, kas jaunāki par 14 gadiem, nabadzības risks (atbilstoši ekvivalento patērētāju skaitam mājsaimniecībā) 2018. gadā bija 860 eiro mēnesī, 2017. gadā – 770 eiro mēnesī, 2016. gadā – 694 eiro mēnesī, 2014. gadā – 612 eiro mēnesī, 2012. gadā – 490 eiro mēnesī un 2010. gadā – 441 eiro mēnesī.

Kvintīļu grupa

Viena piektā daļa (20 %) no aptaujāto mājsaimniecību skaita, kas sagrupētas pieaugošā secībā pēc to rīcībā esošajiem ienākumiem uz vienu mājsaimniecības locekli.

Mājsaimniecību rīcībā esošie ienākumi kvintīļu grupās 2010. un 2016.–2018. gadā (vidēji uz vienu mājsaimniecības locekli mēnesī, eiro)

Kvintīļu grupas	Gads			
	2010	2016	2017	2018
1. (trūcīgākā)	96,85	153,71	162,36	185,50
2.	194,31	266,14	285,17	320,20
3.	257,22	359,50	401,18	444,12
4.	337,89	514,33	572,41	638,42
5. (turīgākā)	620,26	941,57	1 076,25	1 212,73

Datu avots: CSP datubāze internetā [tabulas numurs: IIG090].

Materiālās nenodrošinātības dimensijas

EU-SILC aptaujā materiālā nenodrošinātība tiek definēta kā iemeslu kopums, kas mājsaimniecībai liedz pieeju noteiktiem materiāliem labumiem. Šie iemesli ir naudas trūkums, neapmierinoši mājokļa apstākļi un piespiedu atteikšanās izmantot ilglietošanas sadzīves priekšmetus.

Materiālā nenodrošinātība tiek aplūkota, uzdodot jautājumus par trim materiālās atstumtības dimensijām:

Ekonomiskā spriedze tiek noteikta ar vairākiem jautājumiem, kuros respondentiem jānovērtē mājsaimniecības spēja segt šādas izmaksas:

- ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) katru otro dienu;
- katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām;
- segt pēkšņus neparedzētus izdevumus no pašu līdzekļiem;
- finansiāli atļauties uzturēt mājokli siltu;
- segt komunālos maksājumus, īri un kredītu (t.sk. līzings maksājumus par pirkumiem uz kredīta).

Mājsaimniecības, kas uz vismaz diviem jautājumiem sniedz noraidošu atbildi, tiek uzskatītas par pakļautām ekonomiskai spriedzei.

Piespiedu atteikšanās no ilglietošanas preču izmantošanas ir vērojama mājsaimniecībās, kurām naudas trūkuma dēļ savām vajadzībām nav pieejams:

- telefons (ieskaitot mobilo telefonu);
- krāsu televizors;
- veļas mazgājamā mašīna;
- vieglais automobīlis.

Tiek uzskatīts, ka mājsaimniecība ir spiesta atteikties no ilglietošanas preču izmantošanas, ja tai naudas trūkuma dēļ nav pieejama vismaz viena no četrām iepriekš minētajām ilglietošanas precēm.

Dziļas materiālās nenodrošinātības rādītājs raksturo personas, kurām piemīt vismaz 4 no šādām materiālās nenodrošinātības pazīmēm: finansiālu iespēju trūkums 1) segt komunālos maksājumus, īri vai atmaksāt kredītu, 2) finansiāli atļauties uzturēt mājokli siltu, 3) segt pēkšņus neparedzētus izdevumus no pašu līdzekļiem, 4) ēst gaļu, putnu gaļu vai zivis (vai līdzvērtīgu veģetāro ēdienu) katru otro dienu, 5) katru gadu vienu nedēļu doties brīvdienās ārpus mājām, 6) lietot savām vajadzībām vieglo auto, 7) lietot savām vajadzībām veļas mazgājamo mašīnu, 8) lietot savām vajadzībām krāsu televizoru, 9) lietot savām vajadzībām telefonu.

Neapmierinoši mājokļa apstākļi tiek noteikti, izmantojot atbildes uz jautājumiem, kas raksturo mājokļa kvalitāti:

- tekošs jumts, mitras sienas, griesti, grīdas vai mājas pamati vai trupe logu rāmjos, durvīs vai grīdās;
- pārāk tumšs, maz dienas gaismas;
- nav vannas istabas vai dušas;
- nav tualetes ar ūdens novadu.

Tiek uzskatīts, ka mājsaimniecībai ir neapmierinoši mājokļa apstākļi, ja tā nosauc kaut vienu no iepriekš minētajām problēmām, kas raksturo mājokļa kvalitāti.

© Centrālā statistikas pārvalde, 2020.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.

Lāčplēša iela 1, Rīga, LV-1301
tālrunis: 67366922; info@csb.gov.lv;
www.csb.gov.lv